

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Imbriani 9/III.

Izdaja: konsorcijska Malega lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Štanci: ena številka 25 stotink.

Eno leto 10 lir

Pol leta 5 lir

Četrtina 1,5 lire

Odg. ur: Ivan Presel

Mali koledar.

Petek, 2. oktobra: Teofil. — Sobota, 3.: Kandid, Evald. — Nedelja 4.: rožnven- ska, Frančisek Asiški. — Ponedeljek, 5.: Placid. — Torek, 6.: Bruno, Fida. — Sre- da, 7.: Justina. — Četrtek, 8.: Brigita. — Petek, 9.: Dionizij, Abraham.

MALE NOVICE

Pozdravi izseljencev.

Srčne pozdrave pošiljamo iz Francije vsem domačim in poznanim, pa vsem čitateljem «Malega lista» in njemu same- mu. Pavšič Ivan z Lokavca, Okroglič Leopold iz Kala nad Kanalom, Burnik Stefan iz Sp. Idrije, Hvala Alojzij z Rav- ni, Zagar Ivan in Zagar Ana iz Žage.

Srednješolcem.

Vpisovanje na srednje šole v Gorici traja do 15. oktobra. Dijaki, kateri so že obiskovali kak razred tistih šol, se prija- vijo na nekolekovanem papirju. Tisti pa, ki so v juliju naredili sprejemni izpit, morajo vložiti prošnjo na kolekovanem papirju za 2 lire (vojne sirote tudi na ne- kolekovanem); prošnjo podpiše tudi čče ali njegov postavni namestnik. Tisti, ki bodo šele sedaj delali sprejemni izpit, na- rede prošnjo po izpitu. Gimnazijci mora- jo razen prijave ali prošnje poslati še 12 lir za šolske potrebšnine na naslov «Se- ller za šolske potrebšnine na naslov «Se- lleria del R. Ginnasio-Liceo. Gorica».

V centralnem semenišču.

bogoslovcev v Gorici prične šolsko leto dne 14. oktobra 1925. — Kdor želi biti sprejet v zavod naj napravi pismeno prošnjo na lastni ordinarij (skofijo) in priloži naslednje listine: 1) Rojstni in krstni list, 2) spričevalo o dovršeni gim- naziji, oz. liceju, 3) domovnico o italij. državljanstvu, 4) spričevalo o lepem ob- našanju (od domačega dušnega pastirja), 5) zdravniško spričevalo.

Naši vojaki.

Pozdrave so poslali iz Bolonje naši topničarji, ki se motajo okoli nekdanjih avstrijskih topov: Husu Jozef, Orlek pri Sezani; Krečič Jozef, Slap pri Vipavi; Štrukelj Jozef, Sv. Mihael pri Gorici; Novak Jozef, Knezak; Ozbič Julij, Zadlog pri Črnem vrhu; Mivšek Fran, Zavrca nad Idrijo; Ušaj Albert, Gorkič Ludvik, Orehovlje; Mozečič Emil, Trst; Ferjančič Leopold, Goče pri Vipavi; Žigon Fran, Renče; Bratuž Miroslav, Krečič Andrej, Št. Vid; Trošt Pavel, Podraga; Dolenc I- van, Lože; Terčič Trnest, Sv. Mihael pri Gorici.

Kongres pravnikov.

Mozje, ki se na postave razumejo, so se zbrali iz cele Italije v Trstu na kon- gres ali shod v nedeljo 20. septembra in naslednje dni. Govor je imel biti od po- stav in pravic in kar je take učenosti, pa je bilo vmes nekaj gorečih snoparjev (tudi naš prijatelj Giunta je bil zraven), ki so hoteli poveličevati svojo snoparijo. Še tržaški zupan, ki je moral kongres pozdraviti, se je zborovalcem zameril, ker je cikal na politiko. Na kongresu je parkrat nastala rabuka. Načrt nove sno- parske postave, ki naj bi urejevala de- lovanje odvetnikov, so zborovalci z ve- liko večino zavrgli.

Nazaj k Petrovi skali.

V Vilni na Poljskem je prestopil v ka- tolistvo arhimandrit (opat) Filip Mar- kov obenem z vsemi menihi svojega sa- mostana. Arhimandrit Filip je vzival veliko čast pri pravoslavnem prebival- stvu kot govornik in neustrašen propo- vednik v času boljševiških nasilstev.

Sv. Frančisek Asiški

Je umrl 4. oktobra 1226. Drugo leto bodo po celi Italiji praznovali njegov spo- minske dan in bodo proglasili 4. okto- ber za narodni praznik.

Kolarič pride kmalu pred porotnike

Pred bližnje porotno zasedanje v Poli bodo prignali tudi razbojnika Kolariča, o katerem so listi svoj čas toliko poro- čali. Preiskovalni sodnik je nabral že celo skladanico spisov o hudodelstvih Kolariča in njegovih pajdasev. Tukaj na- šteje mo le nekatere.

V noči 8. julija 1923. sta Ivan Kolarič ter Ivan Neffat skupno vdrla v stanova- nje dr. Licausi-ja v Poli. Uropala sta eno pištolo brovning, več dragocenih predmetov, vrednostnih papirjev, obleke in še 10 tisoč gotovine «za stroške». Ne- kako v tistem času sta ukradla 20 kg sre- bra neznanim gospodarjem (dotični se je po vsi priliki bal, da se ne bi nataknil na kaksen financparagraf, pa je raje tiho).

V noči 17. julija 1923. sta dva orožnika v Poli Kolariča zasačila in ga vprašala za ime in stare babice očetoški priimek. On je rekel, da se piše Mario Rocco, in da bi si orožnik to bolje zapomnil, je sprožil revolver proti njegovemu desne- mu ušesu. Orožnik Consalter Bostjan je padel takoj mrtev na tla. Nato je razboj- nik dal še par strelav drugemu orožni- ku Matevzu Vallotta, pa ga je samo ranil. Predno je bežal na varno, vzel je Ko- larič puško ubitega karabinierja.

Strašen konec razuzdanca.

Pretekli mesec se je doigrala zaloigra alkoholizma in brezverstva v mestu Saint Cloud (Senklū) na Francoskem. Lucian Chonoud (Sonū) je živel brez de- la in popival, star šele 26 let. Tudi tisti večer se je dolgo mudil v neki hiši razuzdanosti in stari so poslali sestro ponj. Ta je vzela na roke svoje malo dete in šla iskat pijanca. Dobila ga je in na poti proti domu sta se prerekala. Že blizu doma je naenkrat planil pijanec in zabodel sestro sedemkrat v hrbet. Nato je zgrabil otročiča in mu prerezal grlo. — Kmalu se je začel lov na morilca. Za nek- kim grmom skrit je videl prihajati dva orožnika. Videč da ne uide, plane z no- zem proti njima. Začne se obupno ruva- nje. Orožnik slednjič potegne revolver in sproži na divjaka. Na smrt zadet se zgrudi nesrečni Lucian in kriči: «Jaz ne verujem v Boga, kaj me brigata mati in sestra!» S kletvijo je stopil pred božjo sodbo.

Žrtve nestrpnosti.

Kadar se vlak blizu postaji, začne se med potniki vrvež in nemir. Nekteri ho- čejo biti za vsako ceno prvi zunaj. Ko se vlak se premika, že odpirajo vrata, da bi hitro skočili ven. V Belgiji se je tako zgodila strahovita nesreča. Ob vla- ku je stal kretnik in držal za vzvod. Neki potnik je odprl vrata in ta so butnila kretnika v obraz, da je ones- sveščen padel po tleh in popustil vzvod. Tedaj je zadnji vagon zaneslo v stran in ga vrglo s tira. Dva potnika sta bila ubita, deset pa ranjenih.

Pozdravi izseljencev.

Slovenci, bivajoči v Nemški Avstriji (Düradmer na Štajerskem), pošiljamo iskrene pozdrave «Malemu listu», sorod- nikom, prijateljem in znancem. Delamo pri podjetniku in služimo se primeroma dobro. Vreme imamo slabo, je zmeraj dež in parkrat je že zapadel sneg po go- rah. — Fran Likar, Vidic Ivan, Bratina Anton, Likar Ivan, Otlica; Vladimir Či- bej, Dol; Andrej Žigon, Otlica; Bizjak I- van, Mrzli log; Gnezda Filip, Grosi Fran, Vojsko; Bizjak Alojzij, Bizjak Jozef, Dol; Skvarč Alojz, Kolk; Krapez Fran, Dol; Alojzij Polanc, Otlica.

Zupustil je Polo in prišel se veseliti svojega nemarnega življenja v Trst. Dne 3. avgusta 1923. je Frančisek Stepančič iztrgal denarnico s 754 lirami. S temi se je zopet peljal v Polo in dne 7. avgusta oddal dva strela proti Antoniji Legiša roj. Glavinč. Čez teden dni je bil že zopet v Trstu in je dne 14. avgusta streljal na orožnika Janeza Papagallo, ker ga je ta hotel «v šrencauco prtanat». Videl je, da ni nikjer več varen na tem frderbanem svetu, pa jo je spet potegnil v Polo. Tam je dne 30. avgusta oddal dva strela proti brigadirju Jeronimu Ferrara. Pa prega- njalci niso odjenjali in dne 2. septembra je že zopet streljal na policijskega agen- ta Matevza Kramarja.

Kakor se vidi, je bil tiste čase Kolarič na višku svoje delavnosti, kakor Napo- leon v znamenitih sto dneh po povratku z Elbe. Pa izmotal se ni urni Napoleon, kaj šele Kolarič. Vsaka klobasa ima dva konca.

To so pa šele prve obtožbe. Može ima še mnogo drugega na vesti, kar bo vse prišlo pred porotnike. Ne bo lahek nje- gov zagovor, če se mu bo sploh vredno zdelo kaj odgovarjati. Da je bil pijan, mu že ne bodo verjeli.

Čehi in Nemci.

Med tem ko se vrše pogajanja za ga- rancijo francoskih mej s strani Nemčije, se se Čehi obrnili naravnost do Nemčije, naj bi se pogodili glede česko-nemških sporov tako, da bi v slučaju spora pred- ložili svoje pritožbe nepristranskemu razsodišču (arbitražu). Na ta način ne bi mogel Nemec napasti češke dežele, am- pak se podvreči razsodbi. Tako se skuša češka republika zavarovati, ko vidi da «veliki zavezniki» mešetijo za njeno ko- zo. Vprašanje ostane kajpada, ali bo Ne- mec hotel skleniti arbitražno pogodbo. Če ne bo hotel, bo pred svetom veljal za falota, ki misli na vojsko. Čehi pa so s svojo ponudbo pokazali miroljubnost.

«Misijonski koledarček za mladino 1926».

Peto leto. Ima letos več strani kot lani, lepo lično obliko, da se lahko vtakne v žep, kot so to mnogi želeli. Izbrano in poučno vsebino, lepe povestice in slike, šaljive črtice, nekaj za solo itd. Prvi iz- vodi so bili z navdušenjem sprejeti. Ne le otroci, tudi odrasli segajo s posebnim ve- seljem po «Mladinskem koledarčku». Cenj. staršem in katehetom toplo pripo- ročamo, da ga v množini naročajo. Naj i- ma vsak otrok kot lep spominek na «sveto leto» svoj misijonski koledarček. Cena samo L. 1.30, kdor naroči 10 izvo- dov skupaj, dobi enega povrh. Prosimo naročate pri Družbi sv. Petra Klaverja, Ri (23), via dell' Olmata 16, ali pa v Trstu - via Madonna del Mare N. 5, II.

Po snoparsko.

Uprava province Mantove je uradni- kom in uslužbencem zaukazala rimski pozdrav, dvig iztegnjene desne roke.

Kar po njih.

Napadi roparjev na banke so prisilili ameriške bankirje do izrednih samo- obrambnih pomočkov. Na glavo vsakega mrtvega bančnega roparja je razpisanih v Čikagu 500 dolarjev, na glavo vsake- ga živega pa 200. Torej nikar ne lovi, ampak kar ustrelj.

Strela z jasnega.

V Caltanissetti na Siciliji se je na vrtu nekega vzgojevališča igralo 40 otrok. Pa je udarila med nje strela z jasnega neba, je dva ubila, veliko jih pa ranila.

MIHEC: Čudne reči se po svetu godè.
JAKEC: Z najinega stolpa se vidi vse.
Povedati vsega ne smeja,
drugače v luknjico greva.

Najmanjša republika.

Dosedaj so v šolah vobče učili, da je najmanjša republika na svetu San Ma- rino. Vendar pa je še ena manjša drža- vica, in sicer otok Vavolara v Sredo- zemskem morju, kakih 20 km. daleč od Sardinije. Otok je dolg 2 km. in ima 55 prebivalcev. Svojo neodvisnost je do- segel leta 1836. Do l. 1882. je bil mo- narija. Vladali so mu kralji iz rodbine Bartolioni. Po smrti kralja Pavla I. pa so se državljani odločili za republiko.

Ko bi bila mrha vedela...

V Palermu se je splasil konj in je be- gal po ulicah. Z voza je padel zaboj, iz zaboja pa tisoči in tisoči ponarejenih stolirskih bankovcev.

BELEŽKE.

Plesna tiskarna. V Gorici je postala včasih slavna «Narodna tiskarna» prava plesna tiskarna. Druge tiskarne marsi- kdaj odklanjajo vabila na manj dostojne prireditve. Narodna tiskarna pa je na- tisnila v zadnjem času krog 200 plesnih plakatov za goriško okolico. Ti plesi so največji vzrok, da se v okolici ne more razviti zdravo društveno življenje. Na- rodni tiskarni pravijo splošno že Čuko- va tiskarna, ker se ondi tiska včasih tu- di nedostojni Čuk. Ubogi Gregorčič, ki je ustanovil z idealnimi nameni Šolski dom in Narodno tiskarno, kam je prišlo nje- govo delo...

Inserat. V Buenos Airesu v Južni A- meriki izhaja list za Lahe «La Patria degli Italiani». V zadnji številki pred 15. septembrom je bil objavljen tale oglas: «Obubošana italijanska družina išče pet parov rabljenih čevljev za pet odraslih ženskih oseb. V zameno da popolno ve- zano, krasno izdajo knjig pisatelja G. da Verona.»

Imenitna rihta. Kozanski župnik je peljal, kakor piše «Edinost», pol vasi na Sv. goro, kjer so molili, peli, prejeli sv. obhajilo, odpustke itd. Potem pa je šel oddelek te družbe kam? V goriške pro- store svobodomiselnih «Zveze prosvetnih društev». To spada skupaj kakor kisto zelje in radič.

Za ugled našega jezika. Leta 1862. je rekel škof Slomšek v mariborski čital- nici: «Hočemo, naj bi slovenska beseda slovela, imela čast vprico narodov». Ko bi se vsi rojeni Slovenci držali tega gesla, ne bi bil naš jezik tako zaničevan od tuj- cev. Nedavno je francoski učenjak Te- snière izdal učeno knjigo o našem je- ziku; vse slovenske besede piše moč s slovenskim pravopisom. V našem Trstu pa nam vsako ime še nalaže popažijo, da bolj indijanski izgleda. Dnevnik «Picco- lo», ki ima vse polno strojev, prav nalaže noče slovenskih besedi pravilno pisati, samo da sramoti naš jezik. Slovenci pa vkljub temu dajo temu sovražnemu listu zaslužiti samo pri mrliških oglasih ka- kih 40 tisoč na leto. Ali imajo preveč de- narja ali premalo časti?

Naše načelno stališče glede sloge

Zadnjič smo v par potezah orisali kulturni razvoj pri Slovencih v dobi «ločitev duhov». Obljubili smo, da se v posebnem članku ozremo še posebej na naše primorske razmere. Od začetka narodne probe, t. j. od leta 1848. je vladala tudi med primorskimi Slovani le narodna misel, zato je bilo naravno, da je tudi v javnem nastopu vladala sloga. Toda kakor na Kranjskem, tako je tudi pri nas mlajša inteligenca prinasala z Dunaja in drugih vseučiliških mest duha javnega brezverstva. Vedno bolj ga je kazala na zunaj. Može katoliške vere so dolgo potrpežljivo prenašali to notranje nasprotstvo zaradi ljubelega miru in politične sloge, toda čim bolj živa je bila na eni strani katoliška zavest, na drugi pa novodobna brezvernost, tem težje je bilo obojim molčati v javnosti. Nujno je prišlo do tega, da se je začelo tudi v javnosti čiščenje in ločitev duhov. Leta 1888. je začel v Gorici izhajati Mahničev «Rimski katolik» kot znanstvena revija za inteligenco. Ta je, kakor smo že zadnjič omenili, čistil zlasti znanstvene modroslovne in verske pojme, posegal pa je več ali manj v vse javno življenje. Nasprotna stran je začela polagoma odgovarjati in tako so se duhovi ločevali: prvi je bil tabor zavednih katoličanov, drugi pa tabor zavednih brezvercev. To se je moralo tudi v politiki pokazati in se je pokazalo na Goriskem primeroma zelo zgodaj, namreč že v tisti dobi ko je izhajal «Rimski katolik». V političnem boju je načeloval katoliški stranki v istem času dr. Anton Gregorčič, rojen na Tolminskem. V istem času se je odlikoval v borbi za katoliška načela rihemberski rojak pok. dr. Josip Pavlica. Torej nič «kranjskega».

Narobe je res.

Ko so Kranjci še dremali, sta štajerski rojak škof Jakob Missia in naš Anton Mahnič vzbudila zanimanje za prvi katoliški shod, ki je bil sklican v Ljubljano 1. 1894. Od tedaj so se jeli Kranjci probujati k živi katoliški zavesti ter započeli na vseh poljih borbo proti skritemu in očitnemu brezverstvu. Prvi «prepir» je bil torej goriski, ne kranjski.

Kaj pa Trst in Istra?

Nevele v Trstu nikoli ni manjkalo. Bolj je manjkalo žive verske misli. Tukaj so bili Slovenci pod močnim vplivom italijanskega elementa, kateri ima to slabost, da vidi vso vero v zunanjih paradah in slovesnostih, za notranjo poglobitev pa mu manjka resnosti. Ta lastnost je kriva, da je v Italiji sploh brezverstvo tako razpašeno in drzno in ta vpliv je škodoval tudi Slovincem na Trzaskem in v Istri. Pa tudi brez te posebnosti je Trst kot trgovsko in obmorsko mesto resni pobožnosti nasproten.

To so bistveni in globlji razlogi, zakaj ni na Trzaskem prišlo do borbene katoliške zavesti že v času, ko je drugod po Slovenskem brila sveža in zdrava burja

duševnega preporoda. Prav isti pa so tudi razlogi, da je slovenska narodna manjšina v Trstu stalno pešala v kljub temu, da se je v raznih službah krepko oglasila. Ta slabost se je pokazala v strahovitih dimenzijah sedaj po vojni. Med maso trzaskega ljudstva gine slovenska zavest kakor pomladanski sneg. Poprečno velja ta konstatacija: materni jezik se goji samo še v tistih družinah, kjer se moli. Par «boljših» družin, ki delajo izjemo od tega pravila, pravila samega ne spremeni.

«Pa, saj smo za vero!»

Tako odgovarjajo naši liberalni edinjaci: «Saj mi spoštujemo vero. Saj vemo, da je vera za fulk potrebna. Mi izobraženci imamo »znanost«, »vedo«, nam vere ni treba, a fulk mora vero imeti, drugače postane boljševek. Saj mi spoštujemo »narodne« duhovnike. Saj mi v »Edinosti« ne napadamo verskih resnic in svetih reči, vsaj naravnost ne. Pustimo pa vsakemu, verovati, kar hoče sam. Mi se v take reči ne spuščamo. Zato smo mi edina prava stranka, v kateri je prostora za vse Slovence brez razlike».

Vera — policaj.

Beseda in mišljenje, da je »vera za fulk potrebna«, je pristen izraz najbolj trdovratnega brezverstva. Ni tukaj prostor, da bi razlagali, zakaj je vera potrebna tudi doktorjem prava in profesorjem vseučilišč, ne samo »gmanj fulku«. Poudariti hočemo drugo stran te grde in hinavske fraze: liberalci smatrajo vero za policijsko sredstvo. Ker vseh tatvin žandarji ne morejo zabraniti, zato je vera dober pripomoček, da ostanejo kase gospodov po noči varne. Ali je mogoče še bolj nizkotno in podlo misliti o krščanstvu kakor tako?

Pa bodo rekli: «Za ohranitev narodnosti je vera dobra; zato jo spoštujemo.» Tudi to mišljenje je krščanstvu krivično. Krščanska vera ni za to, da bi varovala narodnost, ampak da rešuje duše. Dejanjsko je res tako, da vera pomaga obvarovati narodnost, vendar vera ni dekla katekoliki narodnosti, ampak bi morala biti nje gospa. To je smisel evangelijskih besed: «Iščite najpoprej božje kraljestvo in njegovo pravico in vse drugo vam bo navrženo».

Ali je torej sloga mogoča?

Tajno in vekovito bivanje v eni sami stranki je nemogoče med možmi, med katerimi je nepremostljivo brezno že glede na verske nazore. Mogoče je to en čas, a prej ali slej nasprotje izbruhne. Može žive katoliške zavesti se ne morejo podrežati stranki, katera vidi v katoliški veri le policijsko in politično sredstvo. Kakor z vsako drugo, mogoče je tudi s tako stranko napraviti dogovor za dan moment ali za določeno vrsto skupnih zadev, več pa ne. Zato je edina danes možna rešitev spora v ustanovitvi «Narodnega sveta». Ker pa je dosedaj libe-

ralna stranka neomejeno vladala, je zanj težko odreči se starim predpravicam in zato neče nicesar slišati o «Narodnem svetu».

...

V tem članku smo osvetlili samo nasprotje glede vere. Ni pa samo to nasprotje med liberalno in krščansko-socialno strujo. So še druge tudi zelo važne razlike, o katerih bomo posebej razpravljali.

Petar Petrović Njegoš

Staroslavna Črna gora, domovina junakov, doživela je lepo slavlje v nedeljo 20. septembra. Zemeljske ostanke največjega srbskega pesnika so ta dan prenesli iz glavnega mesta Cetinja na vrh visokega Lovčena. Slavnosti se je udeležil kralj Aleksander, ki je prvič po sklepu miru stopil na tla junaške Črne gore, ki je od leta 1918. dalje priključena Srbiji.

Kdo je bil Njegoš.

Njegoš se je rodil v selu Njegušu dne 1. novembra 1813. Pri krstu je dobil ime Rade. Njegov stric pravoslavni škof Petar I. ga je vzel dvanajstletnega na Cetinje k sebi z namenom, da ga izsola. Nekaj časa hodil je v solo v Kotor ob morju pod Lovčonom. V 19. letu je bil, ko mu je stric umrl ter mu zapustil vladno Črno gore. Tam so namreč škofje (vladike) imeli tudi posvetno oblast čez neodvisno Črno goro. Rade je tedaj postal pravoslavni menih in si nadel stričovo ime Petar. V skofa je bil posvečen 1. 1833.

Njegoš vladar.

Njegoš je bil mož velikih talentov. Kakor zelo je bila Črna gora majhna, misli njegove so šle v silne dalje. Šel je v Rusijo ter tam vzbudil zanimanje za svojo deželico. Dobil je podporo v denarju in tudi politično zavezništvo. Od tedaj je bilo, da je Črnogorec rekel s ponosom: «Nas in Rusov je čez sto milijonov!»

V domači deželi je Njegoš uvedel strož-

ji red. Ustanovil je prvo ljudsko solo in prvo tiskarno.

Zaradi turških intrig je imel velike skrbi. Močno mu je nagajal skadrski paša Skopljak. Kot moder politik je šel Njegoš leta 1847. tudi na Dunaj prositi pomoči in zaslombe. Burnega leta 1848. je pazno sledil dogodke v Evropi in navduševal Jugoslovane.

Njegoš pesnik.

Njegoš je bil pesnik po božji volji. V svoji črnogorski tiskarni je tiskal prvo delo «Pustinjač cetinjski». Drugo njegovo delo nosi naslov «Luča mikrokozma». Spisal je tudi dramo «Štefan Mali».

Največje Njegoševo delo pa je «Gorski venec», po katerem je postal svetovno znan. «Gorski venec» velja za najboljšo pesnitev v srbskem jeziku. Popisuje črnogorske sege in navade in boje za svobodo. Preveden je na razne evropske jezike. V slovensčino ga je prevedel profesor Perušek.

Lovčen gora.

Njegoš je umrl leta 1851. Njegovo truplo so pokopali na vrhu Lovčena v kapeli. V svetovni vojni so ga Avstrijci prenesli v Cetinje, a Črnogorci letos zopet nazaj. Ob ti pomenljivi slavnosti je dunajska vlada vrnila Srbom Njegošev rokopis «Gorskega venca», kateri se bo hranil poslej v Beogradu.

Grof in berač

K članku, ki smo ga pod tem naslovom objavili v 38. številki M. L., prejeli smo z Lokvi še sledeči dodatek, kateri osvetljuje brezvestno postopanje kapitalistične tvrdke, ki je imela za norca naše posteno ljudstvo.

Genoveška tvrdka Ferrari & Rizzo za maline izročila je začetek poletja skoraj vsakemu Lokvarju že znani razglas v slovensčini — o mamljivih darilih med one, ki so najbolj marljivi pri nabiranju in oddajanju malin. Ne le denar ampak tudi srebrne svetinje so bile obljubljene. Da so se ljudje bolj zanesli, tiskano je še bilo, da bode razdelila vse to posebna komisija, ki bo sestavljena iz duhovščine in njenih zaupnikov — in sicer s posebno veselico konec dobe.

Pretekli teden odpeljal je kamijon zadnje maline na jug. Z njim je odšla tvrdka, obljubljene nagrade, svetinje, loterija in vse sladke besede. Pač kdor zna, ta ima!

Povedali so tudi, da misli tvrdka k letu sezidati — oziroma pripraviti kar na planoti posebno tovarno za vkuhanje malin, da jih ne bo treba sproti voziti se le v Genovo. Ali lepo so se priporočili!

Zobozdravniški ambulatorij TRST, v. Settefontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure

ljudske cene.

PODLISTEK

Šilentabor pred 236 leti

Slavni Valvazor je napisal o Šilentaboru leta 1689. naslednje vrstice:

«Graščina, kateri pravi ljudstvo Šilentabor, leži na Pivki, od Ljubljane 9, od Postojne pa 3 milje. To ime so dali graščini, ker se lahko postavi na vrh Šildvaho (Schildwacht) ali stražo, zakaj od tod ima človek pregled čez vso Pivko. In res je zgoraj možnar, ki ga v potrebi izprožijo v znamenje, da je sovražnik blizu in da se morajo vsi moški oborožiti in se postaviti na določena mesta, ženske in otroci pa morajo odpeljati v gozdove ob Snezniku živino in kar imajo prenosne-

ga premoženja. Je torej pravi tabor in na njem šild ali straža.

Graščina, ki leži na visokem, čisto skalnatem griču, je na jugu in severu po naravi zavarovana; proti vzhodu in zahodu ima obzidje s 4 stolpiči in 3 vratmi. Tabor in grad so spremenili v trdnjavo, v kateri so napravili 150 žitnic prebivalci naslednjih vasi: Knezak, Bač, Koritnica, Podtabor, Narin, Velika in Mala Pristava, Nadanje selo, Parje, Radohova vas, Klenik, Drskovče (Valvazor imenuje še Achendorf, pa ne vemo, katero vas je označil s tem imenom.)

To so storili z namenom, da bi se branili ne samo proti nenadnim vpadom sovražnikov, ampak tudi roparskih tolp, pred katerimi je treba rešiti, kar človek ima.

To graščino so zgradili s pomočjo sosesčine leta 1471. gospodje Ravnah, ko so

se morali umakniti z momjanskega gradu, ki so jim ga bili Benečani zavzeli in so se priselili na Pivko.

Dočim so Turki po vsem Kranjskem divjali in vse opustošili, je ostala ta trdnjava nedotaknjena. Da bi bil grad v stalni varnosti in vedno v brambi, sta od davnine sem morali skrbeti za posadko in stražo bližnji vasi Narin (Narair) in Podtabor (Unterberg).

Leta 1615. pa je izdala dežela ukaz, da naj od tedaj naprej graščina sama skrbi za hrambo.

Leta 1512. je imel graščino Bernardin Ravnah. Ko so se leta 1635. kmetje na Pivki močno spuntali ter so veliko graščin in hiš plemenitavev opletili in opustošili, je deželna gosposka naročila grofu Ivanu Ferdinandu Porcija in grofu Filipu Turnu, da ukrotita kmetski punt. Šla sta na Šilentabor in tam se je vršilo

posvetovanje pri gospodu Juriju Boltzaru Ravnahu 14. junija 1635. (torej pred 290 leti). Prišel je tudi gospod Andrej Daniel Barbo in vsi plemenitniki s Pivke, vsega skupaj je bilo 20 mož z 20 konji. Šli so nad 600 puntarjev, ki so bili zbrani v bližini Šilentabra, ter so jih napadli. V bitki je padlo 40 mož. Punt so popolnoma ukrotili.

Leta 1650. je dal Henrik Bernardin Ravnah izkopati vodnjak. Ko so leta 1656. kopali za apnenico, so našli stare zlato, srebrne in kovinaste denarje.

Nedalež od gradu je v dolini v bližini Knezaka mlin, ki pa v dobi suhega vremena nima vode.

Če pa gre v deželi dež, priteče voda iz neke luknje, da lahko goni kolesa in nedalež od mlina zopet pronica v zemljo. Sedanjí lastnik graščine je plemeniti Jakob Ravnah.

Zgled za pevske zборе

Kumarjev pevski zbor, o katerem smo že v zadnji številki izrekli svojo sodbo, ima poleg mnogih drugih naslednje tri vrline, ki se jih hočemo danes dotakniti ter jih postaviti v zgled našim zborom.

1. Tiskajte besedilo!

Kadarkoli nastopi pevski zbor Zveze slovenskih učiteljev s koncertom, vselej da natisniti besedilo vseh pesmi, ki se na koncertu pojejo, tako da ima občinstvo dobro priliko, da se v pesmi vglubi. Tako je prav! Hvale je vredno, da ga v tem oziru posnema goriška Mladika.

2. Pojte narodne pesmi!

Pred vojno je prišla do veljave moda, po kateri je spadala umetna pesem v »nobel« družbo, narodna pa med kmete! Po vojni smo doživeli blagodejno reakcijo; spet pridobiva veljavo narodna pesem, zlasti pa v mojstrski obliki, ki ji jo zna dati Emil Adamič. Srečko Kumar

strogo pazi na to, da vsebuje spored koncerta poleg nekaj umetnih več narodnih pesmi.

3. Izgovarjajte pravilno!

Slovenska sola, ki je rodila toliko dobrega, je pod nemškim vplivom spasila izgovarjavo našega lepega jezika z nenarodnim »elkovanjem«. Pater Stanko Škrabec, Anton Breznik, Ivan Cankar, Oton Župančič in drugi kulturni velikani so priborili našem jeziku staro pravico. Danes se na ljubljanskem gledišču ne čuje več vsiljeni »l«, ampak le upravičeni »u«. Pri sobotnem koncertu v Gorici smo jasno opazili, da izgovarjajo pevci »šteu« — »cveu« — »pouno« — »bouno« — »umru« — in ne štel, cvel, polno, bolno, umrl, kar ni slovensko. Ko bi smeli Kumarjevemu zboru kaj očitati, bi mu rekli, naj izgovarja »izpustiu« in ne izpustu, kar je preveč lokalno-gorenjsko. Na vsak način je treba delati z vso paro na to, da bo z naših odrov — v recitaciji in pri petju — zginilo elkovanje. V tem oziru hodi pred vsemi Kumarjev zbor!

Kaj nam z dežele pišejo

DESKLE.

(Zeleni križ). Razumljivo je, da je vpisanih pri Zelenem križu veliko število članov, če jemljemo v ozir dejstvo, da je zavladovalo v Desklah po l. 1923. popolno mrtvilo in je radi tega pridobil Zeleni križ kot dobrodelno a edino društvo v vasi toliko članov. Hvalevredno je to, da podpirajo naši ljudje v toliki meri to dobrodelno ustanovo, ki vrši vazno nalogo po vsej deželi. Znano je tudi vsem, da prireja Zeleni križ po svojih sekcijah razna predavanja, veselice in druge prireditve, na katerih se nabira denar za to dobrodelno ustanovo. Le redkokje priredi kak ples in le tam kjer so ljudje vdani pijančevanju ter zlasti tam kjer ne vlada prav nikako zanimanje za kako društveno delovanje v vasi. Tako se je pri nas odločil Zeleni križ, da nabere denar z dvema plesoma, ki sta se že vršila. Upamo, da se bo drugič Zeleni križ odločil za vse poprej našteje načine nabiranja denarja, nego za ples, pri katerem se dela le večja gmotna škoda. Poskusimo tedaj po drugi poti! Predsedstvo sekcije Zelenega križa je prevzel naš župan L. Zidarič. — **Vašcan.**

IZ AJDOVŠČINE.

Izobraževalno društvo v Šturijah slavi petindvajsetletnico obstoja. V soboto 3. oktobra ob 8. zvečer in v nedeljo 4. ob 12. urah popoldne priredi veliko veselico z igro in petjem v prostorih g. Bratina v Ajdovščini.

KUTEŽEVO pri Bistrici.

Vaščani so baje naročili pri neki veliki zrakoplovni tvrdki več tovornih zrakoplovov. Služili jim bodo za dovažanje poljskih pridelkov s polja domov, pa stelje in drv iz gozda. Ako pa tovarna ne bi naročila zmogla, bo starešinstvo kupilo vsaj nekaj motornih ladij, ker so pota vsa poplavljenja z vodo. Priporočljivo bi bilo tudi za sosednje vasi, da bi posnemale napredno Kuteževno, jim ne bo treba zaneprej več voziti kamenja na pot in kopati kanalov. — Res žalostne razmere so pri nas. Nikdo se ne briga za vaska pota. Krivda zadeva predvsem podzupana in starešinstvo, ker nočejo strogo postopati in prisiliti ljudi k delu. Krivda je pa tudi pri občinstvu, ker izvoli take podzupane, kateri imajo močno živino ali pa take, kateri imajo patente pa se boje ljudem zameriti. — Drugič pa še kaj več. — **Vaščan.**

Z BRKINOV.

Sliši se, da postane Bistrica mesto in da se bo novi mestni občini priklopilo tudi Trnovo. Zadnji čas se je res Bistrica nekaj povečala in ima tudi primeren »nucleo« fašistov, kateri bodo novo mesto komandirali. Čujemo tudi govoriti, da bodo naredili novo cesto iz Bistrice v Brkine proti Pregarjem. To bi nas zelo veselilo, ker imamo sedaj le grde kolovoze v tisto stran.

IZ HRENOVIC.

Birmovanje po postojnski dekaniji je bilo pravi slavnostni obhod za Prezvišenega knezonadškofa goriškega. Duhovni je in vasi so kar tekmovali med seboj, kako bi izkazale čast sivolasemu vladiki. Vso iznajdljivost je naš mladi svet porabil, da bo praznik, ko pride nadškof v vas kar najslavnejši. Tudi hrenoviška fara se je pripravila za ta dan kakor na svatbo. Pri sprejemu so že od daleč pozdravljali cerkvenega dostojanstvenika izredno lepi slavoloki. 8 letna deklica je tako prisrčno pozdravila Prezvišenega, da je kar ni mogel pozabiti in se je večkrat izrazil, da še nikdar ni čul takega pozdrava; deklica mu je na koncu pozdrava usula k nogam vsepolno cvetja iz košarice. Pri nas je bival gospod nadškof tri dni. V spremstvu monsinjora Valentinčiča je obiskal vas Stranje na strmem griču. Ljudje so bili vsi iz sebe, ker se se noben cerkven knez ni povzpел do njih na visoke Stranje; se isti dan je nadškof obiskal Erazmov grad v predjašmi. Prehodil je oni dan peš okrog 4 ure s čvrstim korakom in to v taki starosti.

Naši domači fantje društveniki imajo razne skrite, plemenite želje in namene. Prostora nimajo za igre. Kako priti do primerne lastne dvorane? Morda bi slo s požrtvovalnostjo. Zato so fantje iz Gorice začeli z manjšim poskusom: kaj ko bi mi fantje sami sezidali najprej novo kapelico, da bi imel evharistični Jezus pri procesiji ob Sv. Rešnjem Telesu tudi v Goricah dostojen tron. Naša stara kapelica je za to nerabna. Fantje so stopili skupaj in kaj napravili? Mesto da bi staro kapelico razbili in podrli, se umislili po ameriško. Povezali so jo z verigami in na mojstrski način dvignili — okrog 80 kvintalov — in kar celo počasi prepeljali ven iz vasi, kjer so jo postavili zopet na noge; če je morda stala 100 let ali še več, bo tam uškala še morda 100 let. Na prejšnjem mestu pa že stoji nova, krasna in prostorna kapela, delo goriških fantov. To je nekaj v današnjih mlačnih časih in pod Nanosom! Morda dobi mladina cele obširne fare pogum — no tega vendar toliko ne manjka — in se bo lotila čez čas še kaj večjega. Tudi požrtvovalnost je v celi fari še veliko, če pomislimo, da morajo pevci k pevskim vajam zvečer do tri četrt ure hoditi vseh celo po eno uro in pol. Zato je Prezvišeni pozdravil pevce pri podoknici z besedami: »Maló vas je, a ste ljudi!«

TOMAJ.

V društvenem življenju vlada takorekoč mrtvilo. Kvečjemu se posodi kaka knjiga in par članov pride ob nedeljah čitat časopise. Večasih je tudi kaka odbojka seja in to je vse. Razumljivo, da vlada med člani vsled tega nezadovoljstvo in si žele večjega razmaha. Povemo pa odkrito, da dokler bo društvo omaho-

valo na obe strani in ne pristopi k »Prosvetni zvezi«, ne bo pravega izobraževalnega dela. To se vidi pri »Dekliškem krožku«, ki se je oklenil »Prosvetne zveze«. Zadnjega romanja na Sv. Goro in akademije v Gorici se je udeležilo kakih 40 članic. To je dekleta zelo navdušilo za nadaljno delo. Krožek narašča, ima redne pevske vaje, telovadbo in sestanke; sedaj začnejo tudi vzgajati naraščaj in po drugih vaseh organizirati dekliske krožke. Torej dekleta le pogum, vse kar je poštenih ljudi odobrava vaše delo; za zbadljivke in posme h nasprotnikov, se ni treba zmeniti.

V preteklem letu imamo zabeležiti tri javne plesse, vse na dvorišču neke gostilne. Razume se, da je ostal v veliki gostilniški blagajni skoro ves dobiček. Enkrat, kot vsako leto na Petrovo, je moralo prirediti ples tudi društvo, da si pridobi člane, kot sta govorila zlasti dva liberalna odbornika, ko je g. župnik naprosil, da bi ta praznik društvo ne priredilo plesa; lepo je, če si mora društvo s plesom pridobivati člane. To je vzgojno-izobraževalno delo liberalcev.

Posta prihaja k enemu ali drugemu neredno; če se ne bo kaj zboljšalo, bo treba poiskati in odstraniti vzroke. Toliko pa povemo: Ko je pred par leti nosila pošto deklica 14-15 let, nismo dobili vzroka se pritoževati. Sedaj pa je romala dopisnica iz tri ure oddaljenega kraja celih 5 dni, in vsled tega je novica zgubila pomen.

Kaj naj še rečemo o občinskih davkih? Dvema ubogima zakonskima, ki živita večinoma ob miloščini, imata hišico in par kvadratnih metrov vrtna (hišica v tako slabem stanju, da morata bivati v občinski hiši) so prisodili 20 lir davka. Dvema premožnima hišama so določili 70 in 80 lir; drugim približno enako premožnim 200 do 300 lir; ženi vdovi z eno kravico in par njivicami 80 lir. Človek mora priti do zaključka, da se davki merijo po prijateljstvu, ker take gorostasne pomote, so sicer nemogoče.

Naša občinska pota niso bila že dolgo v tako žalostnem stanju. Govori se, da bomo za popravo teh prispevali po razmerju zemljiškega davka. To bo gotovo bolj pravično, kot »robot« od vsake hiše, uboge in bogate, po en mož.

LOKA v Istri.

Žalostne zgodbe. — Andrej Ojo, iz Črnika l. št. 40, se je preselil že lani po smrti svoje žene v Loko k hčeri Ursi, omoženi za Ivana Severja p. Jakoba. Bil je star skoraj 79 let. Že doma v Črnikalu je imela žena velik križ z njim. Zdi se, da ni bil pri popolnoma čisti pameti. Hotel se je dvakrat obesiti, ali obakrat mu je žena preprečila ta naklep. Tudi tukaj je delal hčeri in zetu velike sitnosti. Morali so vedno paziti nanj ter skrivati pred njim nože, sekire in podobno orodje. Letos spomladi je prišel nekega dne do sekire ter si zadal z njo nekaj ran na glavi. Prišli so še pravočasno hišni ter mu odvzeli sekiro. V ponedeljek jutraj je prišel zet Ivan Sever na vrt, ki se nahaja nedaleč od hiše; hotel je zajeti vode iz vodnjaka, ker je imel očistiti posode za trgatve. Nemalo se je prestrašil, ko je zagledal tasta mrtvega, v vodnjaku. O stvari so bili obveščeni karabinierji v Črnikalu. — Tako žalostno smrt je storil letos že drugi v naši fari. Na vilijo sv. Petra in Pavla so našli pastirji vtopljenega v kalu nedaleč od vasi Praproče 24-letnega moža Jožefa Rojca. Oženil se je lani o sv. Martinu. V družini je bil več en ravs in kavs, ker se niste tašča in nevesta prav razumeli. Nekega dne je pobrala nevesta vse svoje stvari ter šla k svoji materi. To in večno zbadanje od strani staršev je gnalo mladega moža, da si je iz žalosti in obupa poiskal smrt v vaskem kalu.

ERZELJ pri Vipavi.

Čujmo drugi glas. Dopisnik v Malem listu v 37. številki se je nekoliko preveč pohvalil glede ceste iz Branice na Erzelj. Cesta je v slabem stanju, podobna razorani njivi. Tako zatrjuje — **popotnik.**

Pepo iz Koludrovice.

Gasput ta prvi uot ta Malga lista v Trste!

Prej ku vam nadalje pišem vas prou srčno pozdravem in dam vedet in znati, da sm dobeu vaše pismo in da sm še dobro pr zdrauje jest in Matilda in tede koza v prkate. Pej ku sm brau vaše pismo sm heu stršno žalostn, ku ste povedau, de ste zebeu tisto naprej uot ta zadnjega Pepota in de ne buo moč neč drukat. Štrafenga vndr le vndr, se muoreste bl poahat an drugi bot. Tu je pej zares ana streha uorehova, ku tede jest sm tisto karto, ku sm pisau na umazano ponūcau, samo tu se še spounem, de smo šle pole v ano uostarijo in da smo ga zvrčali tm ku mataste, in da sm seu damu skoraj an mlček lustik. In se ano: de sm dobeu tm pr Barkoli, ku sm se teu uobrisat nus ses fažuolom, ne mi ga drgače ara, de sm dobeu u varžete uod fanele 25 lir.

Štrašno sm jeh pohvaleu in uoblūbeu sam pr sebe, de jem prnesem, ku bm prseu nazaj pej an koš frūšk.

Pej se kej družga an drugi bot.

Vaš Pepo.

Največji aeroplan na svetu.

Te dni so dogotovili v Angliji največji aeroplan na svetu. Je tako velik, da ima kabine, ki so nekake male restavracije. Ker so poskusni poleti dobro izpadli, bo začel z rednimi voznjami. Vozil bo potnike med Evropo in Londonom. V aeroplanu je prostora za 50 ljudi. Kabine so kurjene z električnim tokom.

Darovi za „Mali List“.

Fantje iz Podgrada snoparjem »na despet 10 lir. Anton Sluga iz Clevelanda preplačilo pri naročnini 11.30. Jozef Breclj, Zapuže 5 lir.

Cene oglasov v „Malem listu“.

Za 1 centimeter višine v eni koloni 4 L.
Pri 5 kratni objavi 20% popusta.
Pri 10 » » » 30% »
Pri 25 » » » (pol leta) 40% popusta.
Pri 52 kratni objavi (celo leto) 50% popusta.

Po čem je lira?

Dne 30. septembra si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 43.— L.
za 100 č. kron — 72.50 L.
za 100 fr. frankov 116.25 L.
za 100 šilingov — 337.50 L..
za 1 dolar — 24.35 L.
za 1 funt — 118.15 L.

Tiskarna S. Spazzal - Trst

MALI OGLASI

Cena Malih oglasov: navadni tisk 20 stotink beseda; mastno 30 stotink beseda; vse z VELIKIMI ČRKAMI 40 stotink beseda.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vresic. Uvez in izvez na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dellnar, Trst — Vía Ugo Polonio 5.

KUPUJEMO in plačamo po najviših cenah drva za kurjavo, oglje, hrastove in bukovne hloče, suhe gobe, med, mleko, jajca, maslo itd. — Kmetijsko-trgovsko društvo — Trst, via Raffineria 4.

TRGOVSKI POMOČNIK mešane stroke, starejša moč, več slovenskega, italijanskega ter nemškega jezika, išče službe, najraje v kakem konsumu ali podružnici; gre tudi v inozemstvo. Naslov pri upravi lista.

UČENCA za sedlarsko obrt 14 do 15 let starega, poštenih staršev, sprejme takoj Franc Vičič, sedlar. Zagorje pri Št. Petru na Krasu.

Kaj bo z občinskimi zemljišči

V 37. številki «M. L.» z dne 11. septembra smo podali nekatere vodilne misli, na katerih stoji novi zakon, kateri hoče v celoti urediti vsa vprašanja, ki se tičejo občinskih zemljišč ali služnosti.

Predvsem moramo vnovič poklicati v spomin vsem prizadetim, da je čas do meseca maja 1926. oglašiti se s svojimi pravicami in zahtevami. Sedaj, ko se končajo polagoma težja poljska dela, bo imel kmet več časa, da se pozanima za to stvar.

Kdo se mora priglasiti.

Zakon pravi: «Kdorkoli izvršuje ali si prilagaja služnostne ali solastninske pravice». — Vendar pa v istem členu 2. pojasnjuje: «Za skupno prebivalstvo bo prijave in prošnje naredil župan ali druga upravičenec, kjer taka zadruga obstoja, vključno temu pa ostane posameznikom možnost, da to store tudi sami naravnost».

Po besedilu zakona bi torej vsaka taka pravica izgubila veljavo po maju 1926., ako se ne bi priglasila pravočasno.

Kam se pošlje prijava?

Prijava se pošlje ali naravnost na komisariat (za vse naše in bližnje beneške dežele v Trstu. Naslov: Commissariato usi civici. Via Cavana 13), ali pa lahko tudi na sodnijo (pretura), katera jo potem naprej pošlje komisariju.

Kakšno oblast ima komisar?

Komisar družni v svoji osebi upravno in sodno oblast. Zato vse zadeve skupnih zemljišč in služnosti in vsi tozadevni spori spadajo v njegov delokrog. On ima določiti in razsoditi ne samo, kdo je upravičen do rabe skupnega zemljišča, ampak tudi, komu pripada lastninska pravica takih zemljišč, kjer je ta sporna. Njegove razsodbe stopijo provizorično takoj v veljavo. Možna pa je pritožba na apelacijsko sodišče v Rimu.

Občinske služnosti in skupna last.

Rekli smo že zadnjič, da je zadeva zelo zamotana. Skupne lastninske in rabne pravice imajo zelo star izvor, kateri temelji v naravnem pravu vsakega človeka, da živi od zemlje. V raznih dobah zgodovine in v raznih državah se je to naravno pravo več ali manj tudi zapisalo in postalo del pozitivnega prava. Ker je bilo v Italiji svoječasno polno držav (kraljestvo Neapolj-Sicilija; vojvodstvo Savojsko-Piemont-Sardinija; papeževa država; avstrijske dežele), je zlasti v Italiji vse polno pokrajinskih posebnosti, katere si prizadeva novi zakon izenačiti. Poudariti moramo posebno razliko, ki je med javnimi služnostmi in pravo skupno lastjo.

Kaj je služnost.

V srednjem veku je bil cesar ali kralj pravi gospodar vseh tal. On je dal posamezne pokrajine v «fevd» vojvodom in baronom, taki pa zopet nižjim vitezom in graščakom. Ljudstvo, ki je bivalo na fevdni zemlji, je bilo podložno graščini v sodnem in upravnem pogledu. Živeti pa je moralo od fevdne zemlje; posebno pravica do paše, drv in stelje je bila vsekdar teoretično priznana vsem podložnikom brez razlike. Od polja je dal gospod nekatere njive podložnikom v rabo, ki so potem ostale družinam v «emfitevzi», ostali del polja pa je gospod obdeloval zase z rokami in živino istih podložnikov, ki so mu morali določene dni hoditi na tlako delat.

Pravica do paše, drv in stelje (in kar je podobnega) na graščinskem se je imenovala s pravnim izrazom servituta, po naše služnost.

Skupna last.

Jasno je takoj, da skupna last ni isto kar služnost. V Italiji, kjer so še obsežna grofovstva posestva, je veliko slučajev, da ima prebivalstvo služnostne pravice na grofovskih tleh. Manj pa je slučajev skupne lasti.

Pri nas ni skoraj več graščinske gosposke v velikem obsegu (ohranjena je še v Brdih). So pa ponekod velika zemljišča, ki niso več last enega gospoda,

ampak velikega števila občanarjev. Ti so pravi lastniki, ako ni lastnica morda občina kot taka.

Ali je lastnina v nevarnosti?

Po zakonu so v nevarnosti le služnostne pravice, ako se upravičenci ne prikladijo do maja 1926. V nevarnosti bi utegnile biti tudi lastninske pravice tam, kjer so sporne. Kjer so pa gotove in določene, ostanejo po svoji pravni plati nedotaknjene.

Glavno je torej prijaviti pravočasno tiste pravice, ki jih imajo občanarji ali vaščani na tuji lastnini (n. pr. graščinski). Vsak veleposestnik se skuša otresti takih servitut. Zakon v toliko drži z veleposestnikom, da servitute odpadejo, ako ne bodo do maja 1926. prijavljene.

Treba je na vsak način narediti prijavo tudi tam, kjer ni lastninska pravica dovolj jasno določena ali utemeljena. Zlasti zadeva to zasebnike, kateri domnevajo, da so pravomočni lastniki kakega prej skupnega zemljišča, pa morda njihova lastninska pravica sploh niti vknjižena ni.

Semenj v Divači 26. 9. Prignanih 100 volov, 10 krav, 5 junic, 50 prašičev, 20 konj. Cena goved 500-550 živa teža. Prašički 50-70 lir glava. Konji klavni 500-1000, vprežni 2500-4000.

Semej v Sezani 22. septembra. Prignanih 537 glav. Cena goveje živine 450-480 lir za stot žive teže. Prašički 60-100 lir glava. Kupčija srednja.

Cene v Trstu na debelo dne 30. sept. 1925.

Grozde 250 do 300 lir stot; hruške 300-500, jabolka 120-260, sladka repa 50, kislja repa 80-100, glavna zelje 70, vrzote 80, paradižniki 80-100, krompir 70-80, korenje 100, breskve 300-1200; fizeol v stročju 80-100, smokve 70-80, čebula 80, solata indijca 100, drva na kratko sezagana, bukov-hrastova 19-21; sladko ogelje 40 lir stot.

Jadranska banka. Ponudba za poravnavo, katero sta dala Feiner in Poggi, so zastopniki upnikov sprejeli ter jo je sodišče potrdilo.

Jadranski tarif. Italija si veliko prizadeva, da bi tujo trgovino privabila na svoja pristanišča. Kajti doslej dela Trstu hudo konkurenco nemški Hamburg. Nemčija računa za železniške vožnje na Hamburg zelo nizke tarife preko nemške zemlje. Italija se je pogodila s sosedi za znižanje tarifa za blago, ki se vozi k Jadranskemu morju. Od 1. oktobra dalje bo Italija na svojem ozemlju (od Postojne in Podbrda) zniževala tarif za 25-30%, Jugoslavija na svojem za 10-35%, Ogrska pa na svojem za 20-40%.

Proti mlekaricam namerava nastopiti tržaška občina, češ da preveč vode nosijo v Trst. Zato da bodo prepovedali nadrobno donajanje mleka v mesto. Trgovino na debelo bodo lažje držali pod kontrolo. Pravijo, da okoliške mlekarice znesejo čez leto in dan za 10 milijonov lir vode v mesto. — Če se groznja mestne občine poresniči, bodo kmetje imeli na izbiro dvoje: ali dati mleko vaškemu oderuhu, ali ustanoviti zadržno mlekarno.

Položaj angleških financ. V teku enega leta je uspelo angleški vladi znižati državni dolg za 33 milijonov funtov sterlingov, tako da znaša sedaj angleški državni dolg 7719 milijonov funtov sterlingov. Notranjih dolgov je 6025 milijonov funtov, zunanjih pa 1126 milijonov funtov sterlingov, ostalo so razne terjatve.

Naša pošta.

Ciril Breg. Ako ste izbrali Štajersko, bo malo razlike v en kraj ali drugi.

Št. 10. Napisano dobro, samo premalo jasno je in se bojimo kake nepotrebne žalitve.

«Slov.» Zakaj se pa ne podpisate? «Amerikanski Slovenec» se v Trstu ne prodaja.

Konkonel. Zoper neugodno vreme je težko kaj pomagati. Morebiti bi o tem kaj povedali strokovnjaki. Za letos bo itak prepozno.

KAJ BOMO BRALI?

Prišla bo zima in z njo dolgi večeri. Kaj bomo čitali ob zimskih veterih? Maršikdo se ne ve za prelepo povest «**DEKLE Z MOČEVJA**», ki stane samo 2.50 L. Druga zabavna knjižica nosi naslov «**LUCKO IŠČE DEKLE**», stane pa 1.60 L. Zahtevajte obe knjižici po knjigarnah. Dobita se tudi naravnost pri Malem listu. Pošljite z nakaznico 4.10 L. na naslov «**MALI LIST**» TRIESTE CENTRO. Casella postale 37, pa dobite obe knjižici po pošti na dom. — Denar za dobro branje je vedno dobro uporabljen!

Katoliška knjigarna

v Gorici (Montova hiša) ima veliko izbiro solskih zvezkov, knjig, sestil, risarskih blokov, črtala, sploh vse solske potrebščine v zelo veliki izbiri.

Prodaja se na drobno in na debelo.

Privatna klinika
D. Cicero
v Postojni
izvršujejo se vse kirur-
gične in notranje
operacije
vsa električna zdravljenja
Žarko X.

Kdor rabi
Pohištvo, šivalne stroje Singer
in druge potrebščine za stanovanje
naj si ogleda zalogo pohištva
G. BREINER
TRNOVO
pri Bistrici in OPATIJA, predno
kupi kje drugje.

Eternit

je najboljši za kritje streh

V. JANACH & C. o

ZALOGA: Trst - Trieste (2)
Via Milano št. 12 (pri veliki pošti)

V zalogi ima tudi cevi za vodovode
in stranišča.

JAMSTVO ZA VEČ LET. Tel. 22-42

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomom in zlato svetinjo

Trst **via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst**

KADAR KUPUJEŠ ČEVLJE,

MISLI NA VSE:

- 1.) da bo zdravo za nogo,
- 2.) da bo elegantno,
- 3.) da bo trdno,
- 4.) da bo cena primerna.

FORCESSIN TE ZADOVOLJI
V VSEH TOČKAH.

Slovenci! Kupujte samo pri Forcessinu!

Izšel je žepni koledar

VEDEŽ

za l. 1926

dobiva se v knjigarni

ŠTOKA - TRST

d. z o. j.

Via Milano 37

in vseh trgovinah po deželi. Cena L. 4.—
Priporočeno po pošti L. 4.80

Dr. SANDRO RIZZATTI
SPECIALIST

za bolezni ušes, nosa, grla.
Asistent dunajske klinike.
Sprejema od 11-12 in od 3-4.
GORICA, v. Mameli (v. Scuole) 5.

Cerkvena umetnost - Dober tisk

NOVA TRGOVINA

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov,
nabožnih knjig, podob, svetinj in
in drugih nabožnih predmetov.
Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

Josip Ostrouška

Opčine

(VILLA OPICINA)

ZALOGA dvokoles in šivalnih strojev
«Singer» in potrebščin. — Me-
hanična delavnica za vsa popravila
Prodaja tudi na obroke.

ALOJZIJ POVH

URAR IN ZLATAR

piazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Pro-
daja, kupuje, popravlja vsakovrstne
predmete. — Korist vsakega je, da
se prepriča o cenah.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni
ter negovanje kože, perfekcioniran
na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop